

Tidig upptäckt

Demenssjukdom eller normal glömska

Bakgrund

Projektet Jämlik demensvård är en samverkan med Vellinge kommun, Förenade Care, Näsets Läkargrupp och Vellinge vårdcentral.

Utbildningsmaterialet är framtaget i samverkan och vänder sig till alla yrkesprofessioner som i sitt utövande kan tänkas komma i kontakt med personer med misstänkt demenssjukdom.

Syfte

- Att skapa en sammanhållen vårdkedja och en jämlik demensvård i kommunen för en förbättrad livskvalitet för personer med demenssjukdom och deras anhöriga.
- Genom utbildning öka förståelsen för de olika problem och svårigheter som kan uppstå i samband med demenssjukdom.
- Göra de olika yrkesprofessionerna uppmärksamma på avvikande beteende/signaler så vi kommer in i tidigt skede och kan erbjuda rätt insatser och att personen får rätt diagnos

Tidig upptäckt

Vid misstanke om demenssjukdom är det viktigt med en medicinsk utredning för att kunna utesluta andra tillstånd som kan ge demens- liknande symtom. Utredningen bör syfta till att bestämma vilken typ av demenssjukdom personen är drabbad av, vilket har betydelse för prognos och behandling. Därutöver ger utredning av vård- och omsorgsbehovet underlag för ett omhändertagande som är anpassat till personens särskilda förutsättningar.

[Källa: Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom -stöd för styrning och ledning, Socialstyrelsen \(2017\)](#)

Hur många har en demenssjukdom i Sverige?

- Mellan **130 000** och **150 000** personer beräknas ha en demenssjukdom. Varje år insjuknar **20 000 – 25 000** personer.
- År 2030 beräknas **180 000 – 190 000** ha en demenssjukdom.
- År 2050 beräknas **250 000** ha en demenssjukdom.
- Siffrorna för 2030 och 2050 bygger på att dagens befolkningsprognoser stämmer och att inte förebyggande åtgärder eller nya behandlingsmetoder påverkar utvecklingen.

Källa: Nationella riktlinjer: Vård och omsorg vid demenssjukdom, Socialstyrelsen (2017)

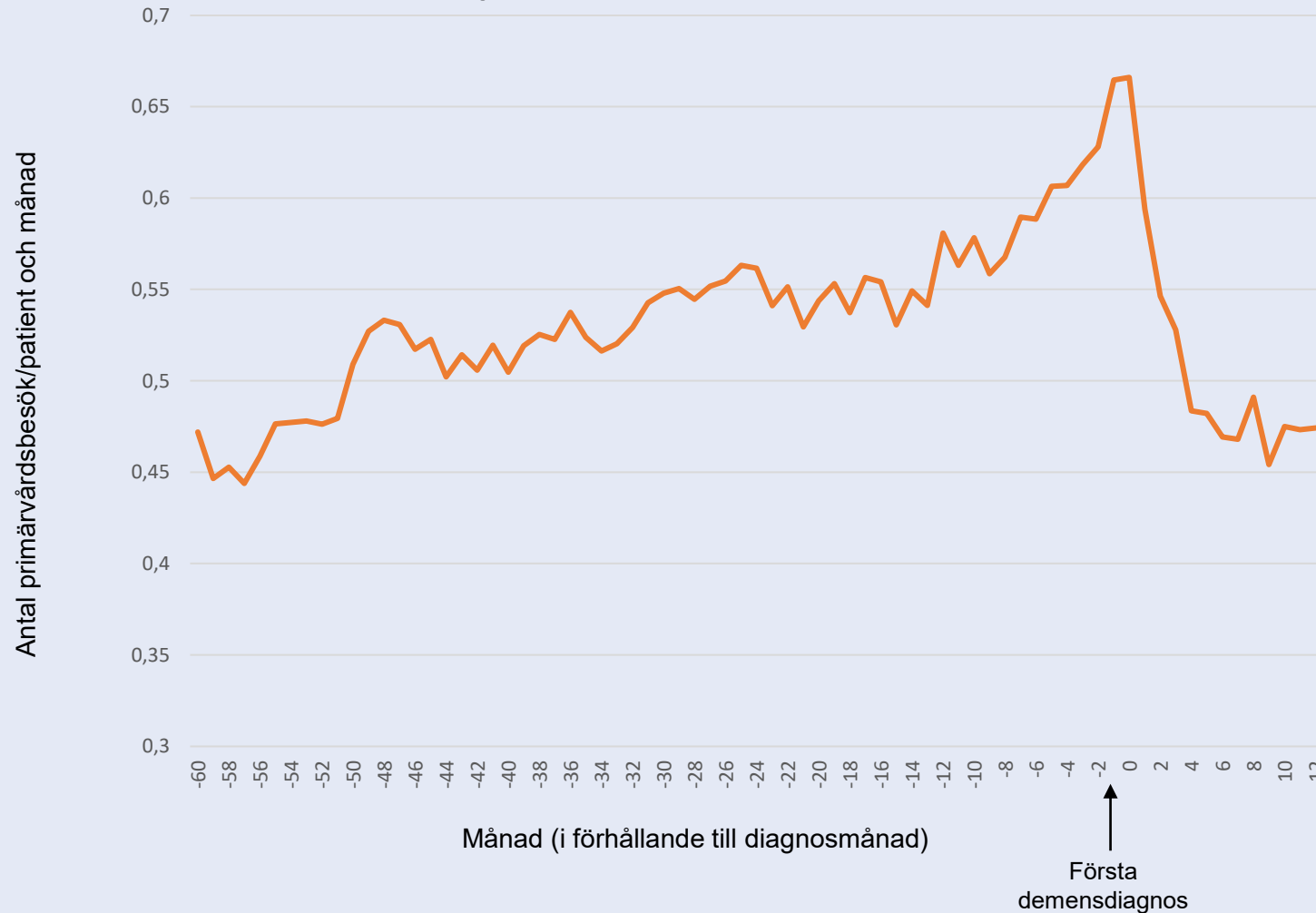
Vad kostar demenssjukdomar samhället?

Kostnaderna för demenssjukdomar år 2012 beräknades till närmare 62,9 miljarder kronor fördelade på Kommun, informell vård som anhöriga, regioner och produktionsbortfall

- Kommuner (bl a särskilt boende, hemtjänst): 49,2 miljarder kr
- Informell vård (anhörigas obetalda vård): 10,6 miljarder kr
- Regioner (bl a läkemedel och läkarbesök): 2,9 miljarder kr
- Produktionsbortfall (lämnat arbetslivet p g a demens): 0,1 miljarder kr

Källa: Demenssjukdomarnas samhällskostnader i Sverige 2012, Socialstyrelsen

Vårdkonsumtion primärvård före och efter demensdiagnos

Källa:
Region Skånes kunskapscentrum demenssjukdomar

Demenssjukdom kan påverka dessa funktioner

- komplex uppmärksamhet
- exekutiva förmågor
- inläring och minne
- språklig förmåga
- perceptuell-motorisk förmåga
- social kognition

Komplex uppmärksamhet

Kan ibland innebära svårighet:

- att göra flera saker samtidigt
- att hantera flera instruktioner samtidigt
- med bearbetningshastighet

Exempel på symtom eller observationer

- Observera om personen kan utföra flerstegshandlingar exempelvis går till badrummet för att duscha eller kamma håret, tvätta ansiktet och borsta tänderna.
Utförs handlingen enligt instruktion? Används rätt hygienartiklar?
- Kan personen behålla uppmärksamheten trots informationsinflöde eller är det begränsat?
- Tar tankeverksamhet längre tid än vanligt? Kan personen enbart hantera en eller några få faktorer i taget?

Exekutiva förmågor

Kan innebära svårighet:

- att ta initiativ
- att planera och organisera
- med arbetsminne
- med tidsuppfattning, förstå sambandet mellan orsak och verkan
- med förmågan att fördela uppmärksamheten

Exempel på symtom eller observationer

- Var observant på post och räkningar, verkar det finnas oklarheter om hantering?
- Ber personen om hjälp att kontrollera om räkning är betald?
- Ber personen om hjälp att hitta betalkort, kod till detta, valör på kontanter?
- Om möjlighet finns, kontrollera innehåll i kylan.
Finns där gammal mat? Är mängden av olika produkter rimlig?

Inlärning och minne

Kan innebära svårighet:

- med närminnet. Det är ett vanligt första tecken på att något inte är som det ska.
- att komma ihåg vad som nyss skett eller sagts.

Det krävs personkännedom för upptäckt. Anhöriga är en viktig resurs för att ge information.

Exempel på symtom eller observationer

- Kan personen följa korta minneslistor för inköp eller planer för dagen?
- Krävs påminnelser för att fullfölja pågående uppgifter?
- Har personen svårighet att hålla fokus?
 - ”vad letar vi efter?”
 - upprepar sig och frågar om igen
 - svårigheter med vilken dag det är
- Kan personen glömma bort t ex läkarbesök, möten, vilken mat som serverats?
Att det har varit besök i hemmet? Vem som har varit på besök?

Språklig förmåga

Kan innebära svårighet:

- att förstå instruktioner
- i tal och uttryckssätt. Personen stakar sig, använder omskrivningar eller upprepar vad andra har sagt.
- att finna orden. Kan ersätta specifika termer med mer allmänna.
- komma ihåg namnen på bekanta. Personen undviker att använda namn

Exempel på symtom eller observationer

- Var uppmärksam på om personen har uppfattat innehållet i samtalet.
- Håller personen den "röda tråden"?
- Görs det omskrivningar i samtalet?
- Konstrueras det "nya ord"?

Perceptuell-motorisk förmåga

Kan innebära svårighet:

- att hitta i nya miljöer och senare även i kända miljöer.
- att orientera kroppen till rummet.

Exempel på symtom och observationer

- Om personen fortfarande kör bil, var observant på hur bilen körs? Hur parkeras den? Har bilen plåtskador? Finns det tecken på att personen är olämplig bilförare?
- Var uppmärksam hur personen rör sig i förhållande till sin omgivning ex. sätter sig bredvid en stol?
- Är personen mer klumpig i sitt rörelsemönster?
- Var observanta på hur personen använder saker i olika sammanhang. Exempel hur används bestick, porslin?

Social kognition

Kan innebära svårighet:

- att notera sociala signaler eller avläsa ansiktsuttryck. Kan ha minskad empati eller vara mer utåtagerande.
- att ta hänsyn till omständigheterna, t ex olämplig klädsel med tanke på väder eller socialt sammanhang.

Exempel på symtom eller observationer

Var uppmärksam på beteenden som:

- ointresse för omgivningen och avsaknad av medkänsla för andra
- egoistiska drag
- ökad argsinthet
- drar sig undan social samvaro. Personen har "tystnat".

Obs! Var lyhörd för anhörigas iakttagelser.

Kontaktvägar

Näsets läkargrupp 040-6431500

Vellinge vårdcentral 040-6239406

Silviasyster 0700-191783

Demenssjuusköterska 040-6354747

Biståndshandläggare 040-425000

Äldre-och anhöriglots 040-425000

Vellinge Direkt 040-425000

Laminerat kort, stödmaterial för personal.

Korten finns att hämta hos demenssjuksköterska/Silviasyster

